

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 24 kwietnia 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.11.2021.TB

Pani
Mirosława Szydłowska
Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Pęcławiu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 23 – 24 marca 2021 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Tomasz Borecki - inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu oraz Piotr Szafarowicz – główny specjalista, przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pęcławiu 28, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy, w okresie od 1 marca 2020 r. do 23 marca 2021 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 21 grudnia 2020 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na I półrocze 2021 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 marca 2020 r. do 23 marca 2021 r. funkcję Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pęcławiu pełniła Pani Mirosława Szydłowska, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 11. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez kierownika GOPS.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą Nr XV/83/16 Rady Gminy w Pęcławiu z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Statucie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pęcławiu przyjęto przedmiotowy dokument. Wskazano w nim, że GOPS odpowiada za, cyt.: „prowadzenie pracy z rodziną, poprzez realizację zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej”. Ponadto, kierownik Ośrodka zarządzeniem nr 62/18 z dnia 30 listopada 2018 r. wójta Gminy Pęcław otrzymał upoważnienie do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wydawania decyzji w tych sprawach. (dowód: akta kontroli str. 14,20-27)

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr III/33/19 Rady Gminy Pęcław z dnia 28 marca 2019 r. został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021. Jako cel główny wskazano: „*stworzenie efektywnego systemu wspierania rodziny, który umożliwi poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu.*”. Określono także cele szczegółowe, dla których przypisano zadania do realizacji, zakładane rezultaty oraz realizatorów.

Ośrodek został wyznaczony koordynatorem Programu, a wśród realizatorów wymieniono, np.: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pęcławiu, Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pęcławiu, kuratorów Sądu Rejonowego w Głogowie, placówki oświatowe z terenu gminy Pęcław, organizacje pozarządowe z terenu gminy Pęcław oraz powiatu głogowskiego, Gminny Ośrodek Kultury w Białolęce, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Głogowie, Urząd Gminy w Pęcławiu, NZOZ MEDICA w Pęcławiu, Policję.

Wójt Gminy Pęcław za pośrednictwem kierownika Ośrodka przygotował roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2020, które zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca 2020 roku złożył Radzie Gminy Pęcław. W dokumencie zawarto informacje o działaniach podjętych przez instytucje funkcjonujące na terenie gminy Pęcław.

(dowód: akta kontroli str. 28-44)

Kierownik Ośrodka poinformował, że w myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w Gminie zapewniano:

- Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, udzielane przez pracowników Ośrodka (asystenta rodziny, pracowników socjalnych, inspektora ds. świadczeń rodzinnych i funduszu

alimentacyjnego, kierownika zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi), od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30.

W związku z panującą w kraju pandemią spowodowaną koronawirusem SARS CoV-2, od 26 marca 2020 r. w godzinach od 7.30 do 19.00, pracownicy GOPS pełnili dyżury telefoniczne w celu organizacji pomocy i wsparcia osobom i rodzinom pozostającym w kwarantannie lub izolacji domowej.

Osoby i rodziny mogły również korzystać z konsultacji i poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy w Rodzinie w Pęcławiu, gdzie pomocy i wsparcia udzielał certyfikowany terapeuta uzależnień. Z uwagi na panującą sytuację epidemiologiczną, Punkt działał w miesiącach styczeń, luty, marzec 2020 r. Ponowne wznowienie działalności Punktu nastąpiło od lutego 2021 r.

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pęcławiu oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pęcławiu, tj.: pracownik socjalny, pedagog, kurator sądowy, przedstawiciel Policji, udzielali pomocy i wsparcia w ramach posiadanych kompetencji zawodowych.

Kompleksowych konsultacji i poradnictwa psychologicznego, prawnego, psychoterapii udzielało Stowarzyszenie dla dzieci i młodzieży SZANSA - Centrum Pomocy Dzieciom w Głogowie. Zgodnie z zawartą umową Stowarzyszenie oferowało kompleksową pomoc dzieciom, które doświadczyły przemocy lub były wykorzystywane seksualnie, uczestniczyły w procedurach karnych w charakterze pokrzywdzonego lub świadka.

Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Głogowie oferowała uczestnictwo w zajęciach Szkoły dla rodziców i wychowawców oraz w Ośrodku Koordynacyjno – Rehabilitacyjno – Opiekuńczym w Głogowie w ramach realizacji programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

Z uwagi na panującą w kraju sytuację epidemiologiczną oraz ograniczony dostęp do instytucji pomocowych osoby i rodziny mogły korzystać z konsultacji i poradnictwa – zdalnie, tj.: telefonicznie, e-mail, wideo czat, SKYPE, m.in. w zorganizowanym całodobowym wsparciu psychologicznym świadczonym przez Wojska Obrony Terytorialnej, Bezpłatną infolinię wsparcia dla kobiet, Teleporady psychologiczne oferowane przez Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Głogowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Głogowie, Powiatową Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Głogowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pęcławiu, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pęcławiu.

- Terapię i mediacje, w zakresie terapii pomoc świadczył Punkt Konsultacyjno - Informacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Przemocy w Rodzinie w Pęcławiu gdzie przyjmował certyfikowany terapeuta uzależnień.

W Szkole Podstawowej w Białoleńcu w marcu 2021 r. została utworzona „Salka terapeutyczna” w ramach Projektu unijnego „Wyższe kompetencje – lepsze perspektywy w gminie Pęcław”.

W ramach obowiązków służbowych pracownicy socjalni GOPS oferowali rodzinom pomoc i wsparcie w formie mediacji w ramach prowadzonej w środowisku pracy.

Dodatkowo z pomocy w formie mediacji osoby i rodziny mogły korzystać w Punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzonym przez Starostwo Powiatowe w Głogowie, a także w Sądzie Rejonowym w Głogowie oraz w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Głogowie – Poradnictwo Rodzinne.

- Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne świadczone były w Miejskim Ośrodku Rehabilitacji i Usług Specjalistycznych w Głogowie. Pomocą w formie specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi w okresie objętym kontrolą, zostało objętych troje niepełnosprawnych dzieci. Korzystały one z edukacji i rehabilitacji. Rodziny miały zagwarantowane w placówce świadczącej ww. usługi bezpłatne korzystanie z pomocy pedagoga specjalnego, logopedy, rehabilitanta, psychologa i grupy wsparcia.

- Pomoc prawną dla mieszkańców Gminy świadczyło Stowarzyszenie dla dzieci i młodzieży SZANSA, Centrum Pomocy Dzieciom w Głogowie, Stowarzyszenie na Rzecz Integracji i Usamodzielniania „Dom w Głogowie”, Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wsparcie, Informacja, Rozwój” w Głogowie, Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzony przez Powiat - Starostwo Powiatowe w Głogowie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Głogowie oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Głogowie – Poradnictwo Rodzinne.

- Grupa wsparcia nie funkcjonowała na terenie gminy Pęcław w kontrolowanym okresie, jak wynika z oświadczenia kierownika GOPS powodem był brak zainteresowania mieszkańców taką formą pomocy. *(dowód: akta kontroli str. 15-17)*

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Gmina realizowała cele Programu Wspierania Rodziny, m.in. poprzez przydzielanie asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji, co było zgodne z art. 11 ustawy oraz współpracę z pracownikami socjalnymi Ośrodka. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w GOPS zatrudniony był jeden asystent rodziny. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, jego praca nie była łączona z pełnieniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca

ta była wykonywana. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym. *(dowód: akta kontroli str. 17)*

Kontrola wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go kierownikowi GOPS;
- każdorazowo rodziny pisemnie wyrażały zgodę na współpracę z asystentem rodziny;
- wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem;
- zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy, dla każdej rodziny powinien być opracowany plan pracy z rodziną obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawierający terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty. Sporządzano także aktualizację planów;
- zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy, tj. kierownikowi ośrodka pomocy społecznej. Wymóg ten został zrealizowany. We wszystkich przypadkach przestrzegano również 6 miesięcznego terminu jej sporządzania;
- przedmiotowe dokumenty były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny oraz kierownika GOPS.

W okresie podlegającym kontroli pracą asystenta rodziny zostały wsparte 2 rodziny, z czego w 1 zakończono współpracę z powodu wyjazdu rodziny poza teren gminy. Ośrodek poinformował właściwy ośrodek pomocy społecznej o fakcie przeprowadzenia się na jego teren ww. rodziny oraz skierował prośbę o objęcie jej wsparciem. *(dowód: akta kontroli str. 17, 45-111)*

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Kierownik GOPS poinformował, że na terenie gminy Pęcław nie funkcjonowały rodziny wspierające. Ośrodek poszukiwał kandydatów

poprzez umieszczanie ogłoszeń na stronach Internetowych Urzędu Gminy Pęcław oraz BIP kontrolowanej jednostki, pn.– Zostań rodziną wspierającą.

Ogłoszenie w formie ulotki informacyjnej przekazano również sołtysom wsi z prośbą o wywieszenie na tablicach ogłoszeń w podległych im sołectwach. Pracownicy socjalni Ośrodka w rejonach swojej pracy podejmowali działania w celu zmotywowania osób/rodzin do pełnienia tej funkcji, jednak mieszkańcy nie wykazywali zainteresowania.

Ponadto, zarządzeniem nr 16/21 z dnia 24 lutego 2021 r. wójt Gminy Pęcław upoważnił kierownika Ośrodka do ustanawiania rodziny wspierającej oraz zawierania i rozwiązywania umów określających zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

(dowód: akta kontroli str. 17, 112- 122)

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, gmina ma obowiązek prowadzić placówkę wsparcia dziennego. W okresie objętym kontrolą tego typu jednostka na terenie gminy Pęcław nie działała. Kierownik Ośrodka wskazywał, iż głównym powodem braku takiej placówki były ograniczone środki finansowe Gminy.

Na terenie gminy funkcjonowała świetlica socjoterapeutyczna, która realizowała działania na rzecz dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym, dotkniętych przemocą, rodzin zastępczych, niepełnych, wielodzietnych, z rodzin objętych nadzorem kuratorskim, ubogich, w których rodzice bądź opiekunowie długotrwale pozostają bez pracy. Powyższe działania wprawdzie podejmowane były na rzecz dzieci i ich rodzin, ale nie spełniały wymogów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Z uwagi, że Gmina Pęcław nie realizuje zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsca dla dzieci, organ kontroli powiadomi o tym fakcie wójta Gminy Pęcław odrębnym pismem. *(dowód: akta kontroli str. 18)*

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do 3 dzieci. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą w pieczy zastępczej przebywało dwoje dzieci i jeden pełnoletni wychowanek. Jedno dziecko w placówce opiekuńczo – wychowawczej, natomiast drugie i pełnoletni wychowanek pozostawali w spokrewnionych rodzinach zastępczych. Asystent rodziny prowadził pracę z jedną rodziną dziecka umieszczonego w spokrewnionej rodzinie zastępczej.

W przypadku rodziny dziecka przebywającego w instytucjonalnej pieczy zastępczej, jego rodzice nie nawiązali współpracy z asystentem rodziny. Ojciec dziecka został pozbawiony władzy rodzicielskiej i nie zamieszkuje na terenie gminy. Matka rozpoczęła pracę za granicą i jak oświadczyła „nie jest w stanie podjąć współpracy z asystentem rodziny”.

Drugie dziecko przebywało w spokrewnionej rodzinie zastępczej od 16 marca 2020 r. do 28 września 2020 r. Dzięki współpracy rodziców z asystentem rodziny po siedmiu miesiącach dziecko wróciło pod ich opiekę.

Trzecia osoba to pełnoletni wychowanek (23 l. – kontynuujący naukę), który przebywał w spokrewnionej rodzinie zastępczej do 1 września 2020 r. , ojciec nie żyje, a matka nie zamieszkuje na terenie gminy Pęcław. *(dowód: akta kontroli str. 18, 111, 123-141)*

Na dzień kontroli w Ośrodku zatrudnione były 2 osoby na stanowisku starszego pracownika socjalnego oraz 1 jako pracownik socjalny. Kwestie dotyczące kwalifikacji ww. osób regulują odrębne przepisy. W przypadku wykształcenia asystenta rodziny, analiza akt osobowych wykazała, iż miał on kwalifikacje zgodne z art. 12 ustawy.

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy, asystent rodziny powinien podnosić swoje kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń, a Gmina je finansować. W okresie objętym kontrolą obowiązki te realizowano m.in. poprzez udział w szkoleniu odnoszącym się do specyfiki pracy pomocowej.

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny: „Rządowy Program Karta Dużej Rodziny”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Program Rodzina 500+”, „Program Dobry Start”. *(dowód: akta kontroli str.19, 142-147)*

W toku postępowania kontrolnego przeprowadzonego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pęcławiu nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

.....
(przewodniczący zespołu kontrolnego)

.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

DANUTA ZAWILKA
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)

